

Dné 4. kimovca ob 9. uri dopoludne boče v mestni dvorani konferencija c. kr. okrajnih šolskih nadzornikov kranjskih, h kateri se s tem vabijo gg. nadzorniki.

V Ljubljani dné 10. vel. srpana 1891.

J. Šuman,

c. kr. deželni šolski nadzornik.

Poročevalci za glavne točke dnevnega reda deželne konferencije (razpis vis. c. kr. deželnega šolskega sveta od dné 12. rožnika t. l. št. 1120) so določeni gospodje in sicer:

za 1. točko: F. Gabršek, poročevalec, L. Letnar, soporočevalec;

za 2. točko: F. Levec, poročevalec, I. Belé, soporočevalec;

za 3. točko: F. Šetina, poročevalec, F. Škrbinec, soporočevalec;

za 4. točko: A. Žumer, poročevalec, J. Kragl, soporočevalec;

za 5. točko: J. Bezljaj, poročevalec, J. Jeršinovec, soporočevalec.

Razven tega predavajo nadučitelj J. Benda o nazornem nauku, g. prof. F. Orožen o zemljepisnem pouku in g. dr. F. Zupanc o šolski higijeni.

Imena gg. poročevalcev se priobčujejo v ta namen, da je članom konferencije mogoče že prej izraziti jim svoje želje.

V Ljubljani dné 10. mal. srpana 1891.

J. Šuman.

Ker je z deželno konferencijo združena razstava učil na I. mestni deški ljudski šoli, prosi podpisani odbor p. n. gg. tovariše, kateri imajo kako posebno delo ali učilo, ki bi spadalo v razstavo, osobito učila,

ki so jih sami priredili, da kmalu blagoizvolijo pisмено oglasiti vodstvu I. mestne šole, kaj mislijo razstaviti, na katero oglasilo jim boče odbor takoj odgovoril.

Razstavini odbor.

Podpisani odsek prosi gg. učitelje (gdč. učiteljice), kateri želé, da se jim za časa deželne učiteljske konferencije preskrbi stanovanje proti primernemu plačilu (naj so člani deželne konferencije ali ne), da vsaj do 24. t. m. naznanijo uredništvu »Uč. Tov.«, za koliko in za katere dni želé stanovanja. Odsek jim boče potem naznanil gostilnico, ceno in število sobe, katere ja za njih pripravljena.

Razume se, da je potem vsakdo vezan, da pripravljeno sobo plača, če bi tudi ne prišel, ker se soba zaradi njega ne boče drugemu oddala.

Zvečer pred konferencijo je shod pri »Zvezdi« (g. Ferline). *Zabavni odsek „Stoc. učil. društva“.*

Po izvršenih volitvah so člani deželne učiteljske konferencije nastopni gospodje:

1.) Predsednik: J. Šuman.

2.) C. kr. okrajni šolski nadzorniki: J. Bezljaj, F. Gabršek, A. Jeršinovic, F. Levec, L. Letnar, L. Pintar, A. Senekovič, J. Thuma, I. Tomšič, J. Wallner, I. Wolsegger, V. Zupančič, A. Žumer.

3.) Virilni glas imata: šolski svetnik B. Hrovath in ravnatelj I. Lapajne.

4.) Izvoljeni odposlanci: L. Abram, I. Barlé, I. Belé, J. Bernard, L. Božič, J. Gregorin, F. Golmajer, A. Jeršé, P. Kavčič, F. Koncilija, J. Kovšča, J. Kragl, J. Levičnik, V. Linhart, F. Lunder, M. Mandelc, F. Papler, T. Petrovec, J. Ravnikar, V. Ribnikar, dr. T. Romih, F. Spintre, L. Stiasny, F. Šetina, F. Škrbinec, St. Tomšič, A. Vavken, M. Zarnik.

Glavna zborovanja so javna.

Šolstvo v jubilejni izložbi v Pragi.

III.

Štrokovno šolstvo je triumf šolstva v češki jubilejni izložbi — tako sem završil poslednji svoj članek — in to povsem v istini. Kdor pogleda v ta oddelek, postati mora iz neprijatelja strokovnega šolstva, slednjemu iskren prijatelj, kajti prvi vstop v strokovni oddelek pojavlja se očesu kot ogromna risarnica, v koji je nakopičena brezštevilna množina predlog in plastiških šolskih modelov v lepi čistoti in uglednosti. In vse te risbe

in plastiški modeli so delo učencev iz strokovnih šol! Dandanes smo že navajeni, da so naša deca iz sedanje šole — čudesni otroci, toda strokovne šole so ti pokazale stoprav v pravem svitu napredek mladine v strokovnem oziru. Smelo smem reči, da se je češko strokovno šolstvo in baš drobno rokodelstvo postavilo na — akademično stališče. Ta vtis vzame vsak seboj iz téga oddelka.

Kar se tiče izložbe same, čini obilica nadrobnostij na obiskovalca tak močan

vtis, da bi vsak rad videl češko strokovno šolstvo v tekmovalni in primerjalni z vsem avstrijskim. Ako se primerja z nemškim v praški izložbi, je ta zmaga tako sijajna, da mora vsak nehoté priznati, da češko strokovno šolstvo rokodelstvu navdihuje obliko, da, krasno obliko, in da češkega rokodelca oborožuje z neprecenljivim orožjem konkurence.

Seveda je mnogo korakov od rokodelstva do industrije, in palmo izložbe odnašajo veliki ustavi, opremljeni z raznovrstnimi sredstvi, kakor so na pr. e. kr. državna obrtna šola v Pragi, državna obrtna šola v Plzni, v Hrudimu, nad vse pa umeteljno-obrtna praška šola. Pregledavši njene kabinete, vprašamo se začudeni: Je li tu industrija umetnost ali umetnost industrija? Nekatero predmete bi človek odnesel kar naravnost v paviljon obrazovnih umetnostij. Največje umeteljsko delo in umeteljsko-obrtnih naporov je tu model sobe, predstavljajoče sladorništvo in nekatera modelovana studijska poprsja, vse lepo izvršeno v umetniškem smislu; povsod je pa videti, da se tu — kar je glavni smoter — umetnost podreja — industrijskemu kruhu, to vse obiskovalcu predočujejo posamičnih strokovnih šol izloženi predmeti, osobito umetno ključničarstvo v Kraljevem Gradci, strokovne kamenoseške in soharske šole v Hořicah i. t. d.

Kaj lepo preseneti obiskovalca umeteljska obrt jablonske šole; učenci so tu izložili krasne izdelke od kovine, porcelana, dalje prelepa struganja, lepoticja, modele i. dr. Šola v Hajdi je izložila mične in lepe steklene izdelke; šola v Turnovem biserna dela (granate). Izložba umeteljskega ključničarstva iz kraljevograške šole nam podaja svečnike, ključanice, nakičene ključe, mreže itd. Soharska in kamenoseška šola v Hořicah je izgotovila dični model fontaine, dalje je izložila raznotera poprsja, modele obokov, altarje itd., zbroslavska in praška šola pletarske izdelke in košarice. Mnogobrojno so zastopane

osobito strugarske šole; predmeti so tako mični, da bi jih človek najraje odnesel s seboj.

Dalje so tu umetno izgotovljene omare, mize, stoli, postelje, lesene posode, igračice, šahi, instrumenti itd. Keramiška šola iz Gorenjega Litvinova izložila je tu risarije in dela (starodobne modele, prstene živalice), reliefe. Velik vtis napravlja liberška obrtna šola. Izložila je dela iz stroke mehanike, splošne tehnologije, ki budi veliko pozornost. Plzenska obrtna šola je izložila samo načrte in modele.

Trgovinske šole predočujejo pa učila iz računstva, menjarstva, tesnopisja, vzorce dopisov in dr. V obče vse šolske stroke in slojevi predočujejo obiskovalcu nečuvni napredek o češkem šolstvu, občudovanje raste korak za korakom.

Tu bodi omenjeno i delovanje za češki narod prevažne „Osrednje šolske Matice“. Kartonovi plakati nam povedó, da je to društvo v minolem desetletji ustanovilo 2 gimnaziji, 43 ljudskih šol in 40 materskih šol, in da v najstnem letu svojega obstanka vzdržuje Matica jeden gimnazij, 32 ljudskih šol in 33 varovalnic.

Elegantni katalog šolske izložbe pa obseza na 228 straneh podrobno število vseh izloženih predmetov in načrt šolske izložbe.

Globok vtis pa provzročuje na vsacega resno mislečega rodoljuba ogromen obisk šolskih otrok v izložbi. Dan za dnevom se pripelje nekoliko stotin šolarjev od blizo in daleč v izložbo ter tu zajemljejo iz tega velikega dela naudušenje in zavednost za vse bodočo življenje! In kaj krasna je ta misel, izložbo učiniti i pristopno šolski mladini. Nedolžno dete z rahločutno dušo sicer ne umeje še pojmiti notranjega bogastva češke izložbe, toda iz vnanjega leska, iz teh prekrasnih palač, paviljonov, cvetličnih nasadov, čarobnega vodometa za vse življenje zajemlje vtise in spomine na nepozabna trenutja, ko se je srcece njegovo topilo v veselji pri pogledu na izložbo.

Završujem pa ta članek s citatom iz prekrasnega spisa o izložbi v poslednji številki „Slovenských Pohladů“:

„Izložba češkega naroda je takó krasna, lepa, elegantna, do najmanjših malenkostij takó pravilno razložena in prirejena, tako dragocena in poučna v vsaki stroki, da

napolnjuje s strmenjem vsakega opazovalca in nasiti vsak studij . . . ondu vidiš stare in mlade, zlasti pa to ljubo šolsko mladino, koja je napolnila skupno z izbornim učiteljstvom in svojimi deli šolski oddelek: „Šolstvo“, in iz tega šolstva pošli so strokovnjaki, otvorivši češko izložbo!“

A. S.

Kaj ovira dober uspeh v ponavljalnici; kako bi se mogla ista preustrojiti, da bi dosegla svoj namen?

„*Repetitio mater studiorum*“ bilo je skoraj gotovo načelo, da je že politična šolska ustava v svojem § 311. zapovedala nedeljsko šolo kot ponavljalnico in nadaljevalnico elementarnih nauk.

V bistvu svojem se omenjena nedeljska šola ni dosti razločevala od sedanje ponavljalnice; bila je celó v nekojih določbah strožja, ker obisk iste je bil zapovedan do spolnjenega 15. leta. Namen pa ji je bil poleg ponavljanja v branji, pisanji in računstvu eminentno praktičen: naučeno dejanskim potrebam poznejšega življenja učencev prirediti. Trajala je vse šolsko leto ob nedeljah in praznikih vselej po 2 uri.

In sedanja naša ponavljalnica? Znan nam je vsem deželni zakon od dné 28. svečana 1874. l., s katerim so se v naši deželi vpeljale ponavljalne (nadaljevalne) šole. Odveč bi bilo tedaj o uravnavi iste govoriti, seobno ker v sedanji obliki nikakor ne zadostujejo svojemu namenu.

Tožbe o ponavljalnicah so pač iste starosti ž njimi samimi. Tožilo se je o starih nedeljskih šolah, toži se — in po pravici — o sedaj vpeljanih ponavljalnih šolah. Kje so vzroki?

Rekel sem začetkom, da je bilo ponavljanje glavno načelo ustanovitvi takih šol. To je bilo le del cilja, kateri se je šele z nadaljevanjem in praktično uporabljivostjo tvarine doseči mogel. Tedaj na praktično

življenje ima ponavljalnica (nadaljevalnica) pripravljati; biti ima nekaka posredovalka med ljudsko šolo in vstopom v življensko šolo, ob enem pa namestilo za 7. in 8. šolsko leto. Ali pa naša sedanja ponavljalnica zadostuje tem zahtevam? Nikakor ne. Preveč nepraktično je urejena, da bi mogla doseči ta cilj. Nepraktična ureditev iste je tedaj prva in glavna hiba, ki ovira dober uspeh in s to se hočem najprvo baviti.

§ 2. deželnega zakona od dné 28. svečana 1874. l. vелеva, da se imajo v ponavljalnici (nadaljevalnici) vsi predmeti ljudske šole ponavljati, nadaljevati in uglobljevati. Ne gledé na to, da bi bilo naravnost nemogoče, če se ozira na število ur, da bi ponavljali n. pr. telovadbo, nadaljevali risanje ali uglobljevali pouk v petji, nas že priprosta meritev učnih ur z učnimi predmeti dovede do spoznanja, da uspešen pouk pri toliki obilici predmetov nikakor ni mogoč. Ako pomislimo, da imajo dečki vsega skupaj okroglih 90, deklince 45 ur na leto ponavljalnice, dobimo prav lahko čas, ki je odločen vsakemu predmetu za ponavljanje, nadaljevanje in uglobljevanje. Facit: za dečke 8, za deklince 4 ure na tečaj. A nemščine niti računil nisem v število predmetov. Dobili smo tedaj število ur, koje niti za ponavljanje posamičnih predmetov ne zadostuje, kje naj se dobi potem čas za nadaljevanje in uglobljevanje?